

Asia: VN/14593/2020

Hallituksen esitys työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevaksi lainsäädännöksi

1. Esitysluonnoksen vaikutusten arviointi

- Millaisia vaikutuksia esitetyillä muutoksilla ennakoitte olevan toimintaanne?
- Onko esityksessä tunnistettu teidän toimintanne kannalta merkittävät vaikutukset?

Viranomaisvaikutuksia koskevassa osiossa (s. 36) todetaan, että kun nykyinen asiakastietojärjestelmä korvataan uudella järjestelmällä, on rajapinnat eri viranomaisten asiakastietovarantoihin myös rakennettava uudestaan. Esityksen mukaan rakennettavat rajapintaratkaisut aiheuttavat rajapintoja käyttäville viranomaisille jonkin verran kustannuksia. Kela toteaa, että uusien rajapintaratkaisujen rakentaminen edellyttää noin 12 200 tuntia työttömyysturvan etuusjärjestelmän muutostyötä. Tämän työn vaatima kustannus on noin 800 000 euroa. Lisäksi muutoksesta aiheutuu noin 220 730 euroa tiedonvälityksen rakentamiseen liittyviä kustannuksia.

2. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta

2.1

1 luku Yleiset säännökset

-

2.2

2 luku Työnhakija

-

2.3

3 luku Työnvälitys

-

2.4.

12 luku Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

Esityksen mukaan 12 luvun 6 pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että tiedonsaantioikeus kytkettäisiin nykyisen välttämättömyysedellytyksen sijaan tietojen tarpeellisuuteen laissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi. Tiedonsaantioikeuden piirissä olevat tiedot lueteltaisiin 13 luvun ehdotetussa 2 §:ssä. Muutoksen tarkoitus on sujuvoittaa tiedonsaantioikeuden toteuttamista käytännössä. Tiedonsaantioikeus olisi nykyistä yksinkertaisempi todeta. Kela pitää ehdotettua muutosta kannatettavana.

2.5.

13 luku Asiakastietojen käsittely

-

2.6

13 a luku Palvelualusta

Verkkopalveluiden helppokäyttöisyys ja asiointin sujuvuus ovat työnhakija-asiakkaan näkökulmasta kannatettavia tavoitteita.

2.7

14 luku Muutoksenhaku

-

3. Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta

3.1. Huomionne koskien työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 14 ja 18 §:ään ehdotettavia muutoksia? (2. lakiehdotus)

Esityksessä ehdotetaan, että työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevat kunnat määriteltäisiin yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuiksi rekisterinpitäjiksi omien asiakkaidensa tietojen osalta. Kuntien rooli henkilötietojen käsittelijänä selkeytyy rekisterinpitäjyyden määrittelyllä.

4. Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta

4.1 Huomionne koskien työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettuun lakiin ehdotettavia muutoksia? (3. lakiehdotus)

Ehdotetun 9 a §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa HE:n sivulla 60 todetaan että jokaisella rekisterinpitäjällä (TE-toimisto, Kela, kunnat) on parhaat mahdollisuudet vastata rekisterinpitäjälle kuuluvista tietojen eheyteen, ajantasaisuuteen ja oikeellisuuteen liittyvistä tehtävistä samoin kuin rekisteröidyn oikeuksiin liittyvistä tehtävistä tuottamiensa tietojen osalta. Kelan näkemyksen mukaan perusteluista tulisi käydä ilmi, kuka vastaa rekisterinpitäjänä asiakasrekisteriin kirjatusta tiedoista silloin, kun tietojen asiakasrekisteriin tallentaminen on perustunut esim. verkostoneuvotteluun TE-toimiston, kunnan ja Kelan kesken.

TYP-lain 9 a §:ssä säädettäisiin jatkossa, että KEHA-keskuksen on poistettava kaikki työtöntä koskevat tiedot, kun monialaisen yhteispalvelun päättymisestä on kulunut neljä vuotta. Tietoa ei kuitenkaan tarvitsisi poistaa, jos se olisi tarpeen säännöksiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian johdosta. Esityksestä ei käy selvästi ilmi, voiko KEHA-keskus poistaa tietoja 9 a §:n nojalla, jos Kela on tallentanut kyseiset tiedot TYPPI-rekisteriin ja toimii siten 9 b §:n perusteella rekisterinpitäjänä tallentamiensa tietojen osalta. Esityksessä ei myöskään avata, mikä olisi se tilanne, jossa tietoja ei kuitenkaan poistettaisi vaan arvioitaisiin, että tietoja olisi tarpeen säilyttää TYP-säännöksiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian johdosta. Kohtaa tulisi tarkentaa yksityiskohtaisiin perusteluihin.

Esityksessä ehdotetaan, että nykyisen TYP-lain 9 §:n 4 momentin viimeinen virke poistettaisiin. Kelan mukaan virke voidaan poistaa, kunhan poistaminen ei kavenna esimerkiksi Kelassa TYP-tehtävissä työskentelevän toimihenkilön oikeutta käydä TYPPI-rekisterissä katsomassa muiden tahojen sinne kirjaamia tietoja.

Kela haluaa lisäksi tuoda esiin, että työllisyyden kuntakokeilut ovat osoittaneet, että eri tahot kokevat monialaista yhteispalvelua vastaavan verkostomaisen yhteistyön toimivaksi malliksi jolla saavutetaan aikaisempaa parempaa vaikuttavuutta ja asiakastytyvääisyyttä. Vastaavanlaisen yhteispalvelun tarve on todettu useasti myös sellaisilla henkilöillä, jotka eivät vielä täytä TYP-lain 2 §:n 2 momentin mukaisia kriteereitä. Monialaisen palvelun tarve tulisikin kartoittaa ja palvelu käynnistää nykyistä aikaisemmin. Monialaisen yhteispalvelun toteuttamiseksi välttämättömän asiakastietoaineiston liikkumista toimijoiden välillä tulisi sujuvoittaa ja TYP-palvelun kaltainen verkostomainen yhteispalvelu tulisi huomioida sekä lainsäädännössä että asiakastietojärjestelmiä kehitettäessä. Palveluprosessin ja asiakaskokemuksen sujuvoittaminen sekä asiakaspalvelun tehostaminen edellyttävät myös Kelan tiedonsaantioikeuksien riittävää säätämistä. Myös Kela tarvitsee vastaavasti tietoja, jotta Kelan etuuksien ja palvelujen huomioiminen työhönsijoittumis-, koulutus- tai kuntoutuspalveluiden suunnittelussa, toteutuksessa ja jatko-ohjauksessa on mahdollista. Palvelujen ohella on huomioitava asiakkaan kuntoutus-, toimeentulotuki-, työttömyysetuus-, eläke-, sairauspäiväraha- tai asumistukioikeuden kartoittaminen ja etuuden hakemista koskeva neuvonta.

5. Muut huomiot

5.1 Mahdolliset muut huomionne ehdotetusta sääntelystä ja esityksestä?

Kela pitää tärkeänä, että uudistus tulee voimaan samaan aikaan kuin pohjoismainen työvoimapolitiikan malli. Jos työnhakumalli tulisi voimaan ennen TE-digi-uudistusta, sen aiheuttamat järjestelmämuutokset pitäisi tehdä sekä nykykuotoiseen että lausuntuuudistuksen jälkeiseen järjestelmään.

Kelassa on perustoimeentulotuen toimeenpanon yhteydessä havaittu tarpeita sujuvampaan tiedon saamiseen henkilön työnhaun voimassaoloa ja hänen mahdollista työvoimapolitiittisesti moitittavaa toimintaansa koskien. Kela ei saa kaikkia perustoimeentulotuen ratkaisutoiminnassa tarvitsemiaan tietoja työvoimapolitiittisista lausunnoista, koska ne laaditaan työttömyysturvalain näkökulmasta käsin ja sen toimeenpanemiseksi. Käytännössä tietotarve liittyy asiakkaan työnhaun ajankohtaiseen

tilanteeseen sekä siihen, onko hän mahdollisesti kieltäytynyt tai laiminlyönyt toimia siten, että hänen perusosansa alentamista olisi syytä harkita. Koska perusosan alentaminen on mahdollista enintään kaksi kuukautta viimeisimmästä toimeentulotukilain 10 §:ssä tarkemmin määritellystä kieltäytymisestä tai laiminlyönnistä, joudutaan viimeisintä kieltäytymistä tai laiminlyöntiä selvittämään perustoimeentulotukihakemuksen ratkaisemiseksi, vaikka seikalla ei olisikaan välttämättä vaikutusta työttömyysturva-oikeuteen. Oikeus kyseisten tietojen saamiseen tulee toimeentulotukilain 18 a §:n 5 momentin ja sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 20 §:n 1 momentin perusteella.

Tietoja joudutaan perustoimeentulotukihakemuksen ratkaisemiseksi kysymään soittamalla te-puhelinpalveluun, mikä aiheuttaa epätarkoituksenmukaista viivytystä hakemusten käsittelyyn ja sitoo henkilöstöä sekä Kelassa että te-hallinnossa. Toimeentulotukilain asettamien ehdottomien käsittelyaika-rajajen vuoksi tiedonsiirron ongelmat korostuvat.

Ristimäki Antti
Kansaneläkelaitos - Etuuspalvelujen lakiyksikkö, toimeentuloturvaetuuksien
osaamiskeskus